

VII LIMITÁCIA VOĽBY PRÁVA V CEZHRANIČNÝCH B2C VZŤAHOCH¹

Úvod

Problematika cezhraničného e-commerce je vysoko aktuálna, predovšetkým v kontexte vybudovania jednotného digitálneho trhu, ktorý patrí medzi prioritné ciele Európskej únie (ďalej ako „EÚ“)². Na využitie plného potenciálu cezhraničného e-commerce je potrebné najskôr odstrániť existujúce bariéry, ktoré spomaľujú jeho napredovanie. V súvislosti s uvoľnením potenciálu cezhraničného e-commerce je dôležité zdôrazniť, že práve ochrana spotrebiteľa patrí medzi najdôležitejšie oblasti politiky EÚ, keďže je nevyhnutným predpokladom správneho fungovania vnútorného trhu. EÚ vedomá si tejto skutočnosti sa neustále snaží zvyšovať úroveň ochrany spotrebiteľa.

Podľa práva EÚ sa autonómia vôle strán považuje za základné právo nevyhnutné na riadne fungovanie vnútorného trhu.³ Súdny dvor EÚ svojou judikatúrou potvrdil, že autonómia vôle strán je významná pre voľný pohyb tovaru, služieb, osôb a kapitálu.⁴ Svoje nezastupiteľné miesto má táto zásada nepochybne aj v medzinárodnom práve súkromnom. Prejavom autonómie vôle zmluvných strán v medzinárodnom práve súkromnom je predovšetkým voľba práva, ktorým sa bude spravovať zmluvný záväzok, či voľba súdu, ktorý bude mať právomoc na riešenie prípadných sporov medzi stranami. Autonómia vôle

¹ Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-14-0852.

² V rámci jednotného digitálneho trhu je zabezpečený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu, v rámci ktorého môžu jednotlivci a podniky bezproblémovo využívať a vykonávať on-line činnosti podľa pravidiel spravodlivej hospodárskej súťaže a s vysokou úrovňou ochrany osobných údajov a spotrebiteľov bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť alebo miesto pobytu.

³ Bělohlávek, A. J.: *Římská úmluva a Nařízení Řím I. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 586.

⁴ Rozsudok Súdneho dvora z 24. januára 1991, C-339/89, Alsthom Atlantique SA v. Compagnie de Construction Mécanique SA, ECLI:EU:C:1991:28, I-107 a nasl.

strán sa považuje za pilier európskeho systému kolíznych noriem v oblasti záväzkov.⁵ Je nepochybné, že voľba práva dominuje ako základná možnosť regulácie záväzkov zo zmlúv, ktoré obsahujú medzinárodný prvok. Cieľom autonómie slobodnej voľby práva je maximálna právna istota a prevencia pred vznikom sporov a práve voľba práva umožňuje nastoliť logický režim s vysokou mierou predvídateľnosti rozsahu subjektívnych práv⁶.

V rámci záväzkových vzťahov však majú niektoré zmluvné typy, medzi ktoré patria aj spotrebiteľské zmluvy, osobitné postavenie, keďže v nich vystupuje do popredia otázka ochrany slabšej strany záväzkového vzťahu⁷. Práve zásada ochrany slabšej strany zásadne modifikuje autonómiu vôle strán pri výbere rozhodného práva, ako aj pri výbere fóra.

VII.1 Ochrana spotrebiteľa v cezhraničných B2C vzťahoch

S rozvojom internetu a prehlbujúcou sa globalizáciou svetovej ekonomiky sa objem cezhraničných B2C transakcií neustále zvyšuje. Dôsledkom tohto vývoja je aj zvyšujúci sa počet cezhraničných sporov a s tým súvisiace procesnoprávne, ako aj kolízne aspekty. S ohľadom na zásadu autonómie vôle majú strany v B2C vzťahu možnosť dohodnúť si právo rozhodné pre tento vzťah. Dôležitým aspektom, ktorý musí byť zohľadnený vo vzťahoch B2C, je práve ochrana spotrebiteľa.

So spotrebiteľom je neodmysliteľne spojená zásada ochrany tzv. slabšej zmluvnej strany. V národnom práve, ako aj v práve EÚ v zásade platí princíp rovnosti subjektov súkromnoprávneho vzťahu. Práve vplyv únievého práva a najmä judikatúry Súdneho dvora EÚ však výrazne modifikuje tradičný ústavný princíp rovnosti strán, a to práve prostredníctvom doktríny ochrany slabšej strany. Ide o zásadu, ktoré je v súčasnosti spojená najmä so zmluvným právom a predstavuje určitý odklon, ktorý má za cieľ vyvážiť nerovnaké

⁵ Preambula k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), bod (11).

⁶ Bělohávek, A. J.: *Římská úmluva a Nařízení Řím I. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 587.

⁷ Bližšie pozri: Lysina, P., Ďuriš, M., Haťapka, M. a kol. *Medzinárodné právo súkromné*. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 283.

postavenie slabšej strany formou poskytnutia konkrétnej, pozitívnymi opatreniami zvýšenej právnej ochrany.⁸

Spotrebiteľské právo upravuje niektoré vzťahy existujúce v trhovej ekonomike, konkrétne vzťahy medzi podnikateľmi a tými, ktorým podnikatelia ponúkajú svoje výrobky a služby, teda so spotrebiteľmi.⁹ Vzťah spotrebiteľa a podnikateľa však nie je rovnovážnym vzťahom a strany v ňom nevystupujú s rovnakou ekonomickou silou. Spotrebiteľ má v uvedenom zmluvnom vzťahu znevýhodnenú pozíciu, ktorá spočíva najmä v menšom množstve informácii ohľadom služieb či výrobku, ktoré nakupuje, nedostatočnej informovanosti ohľadom vlastných práv či princípov fungovania trhu, marketingových postupov alebo konkurenčných ponúk. Podnikateľ je v tomto smere považovaný za profesionála, ktorý je skúsenejší vo svojom odbore, disponuje znalosťami týkajúcimi sa ponúkaných produktov, ako aj trhu a vo väčšine prípadov má aj viac ekonomických prostriedkov na pokrytie nákladov na právne poradenstvo. Predaj tovarov a služieb je dnes často spojený s uzatváraním štandardizovaných, formulárových zmlúv, pričom spotrebiteľ nemôže ovplyvniť ich obsah. V týchto prípadoch obchodník stanovuje podmienky zmluvy a spotrebiteľ nemá možnosť individuálne rokovať s obchodníkom o jednotlivých ustanoveniach predmetných adhézných zmlúv.¹⁰

Uvedené osobitosti spotrebiteľských vzťahov, ktoré spočívajú vo faktickej nerovnosti účastníkov a ktoré vyvolávajú potrebu ochrany poskytovanú kvalifikovaným spôsobom jednému z účastníkov zmluvných záväzkových vzťahov, sa vo vzťahoch s medzinárodným prvkom ešte významne znásobujú.¹¹ Môžeme povedať, že čím viac sa odbúravajú hranice pre obchodovanie v rámci jednotného digitálneho trhu, tým viac je spotrebiteľ vystavený pôsobeniu medzinárodných prvkov, a teda aj množstvu iných právnych poriadkov. Práve z tohto dôvodu je potrebné poskytnúť spotrebiteľovi zvláštnu ochranu, a to v zásade dvoma spôsobmi. Jednou

⁸ Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol.: *Občiansky zákonník I. § 1-450. Komentár*. Praha. C. H. Beck, 2015, s. 439.

⁹ Drgoncová, J.: *Spotrebiteľské právo v Slovenskej republike a v Európskej únii*. Šamorín. Heuréka, 2007, s. 13.

¹⁰ Fekete, I.: *Občiansky zákonník, komentár*. Bratislava. Epos, 2007, s. 26.

¹¹ Bělohávek, A. J.: *Římská úmluva a Nařízení Řím I. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 997.

z foriem je unifikácia hmotnoprávnej úpravy, ktorá sa v podmienkach EÚ realizuje prostredníctvom smerníc, ktoré sa implementujú do národných poriadkov členských štátov rôznym spôsobom a v rôznej miere. Druhý spôsob poskytovania ochrany sa uskutočňuje pomocou kolíznych metód medzinárodného práva súkromného, ktoré korigujú možné pôsobenie rozhodného práva iného, než práva štátu obvyklého pobytu spotrebiteľa, pri zohľadnení úrovne ochrany spotrebiteľa poskytovanej v rámci takto do úvahy prichádzajúcich právnych poriadkov.¹²

V súvislosti s voľbou rozhodného práva, v súkromnoprávných vzťahoch s medzinárodným prvkom, je to predovšetkým nariadenie Rím I¹³ (ďalej ako „nariadenie“), ktoré určuje rozhodné právo pre zmluvné záväzky. Článok 6 nariadenia sa vzťahuje na zmluvy uzavreté medzi spotrebiteľom a obchodníkom. Nariadenie v čl. 6 ods. 1 definuje spotrebiteľa ako fyzickú osobu, ktorá uzaviera zmluvu na účel, ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo jej predmetu činnosti alebo výkonu povolania, pričom podnikateľ je osoba, ktorá pri uzavieraní zmluvy koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu povolania. Uvedenou definíciou nariadenie stanovuje, že sa ustanovenia článku 6 nariadenia vzťahujú na zmluvné vzťahy B2C.

VII.2 Voľba práva v cezhraničných B2C vzťahoch

Voľba práva predstavuje jeden zo spôsobov určenia rozhodného práva v rámci súkromnoprávných vzťahov s cudzím prvkom. Ide o dispozíciu zmluvných strán vlastným prejavom vôle určiť, ktorým právnym poriadkom sa bude spravovať ich zmluvný záväzkový vzťah. Voľba práva je dominantným hraničným určovateľom pri riešení konfliktu právnych poriadkov v záväzkových vzťahoch s cudzím prvkom. V niektorých prípadoch však štát realizuje svoje ochranné pôsobenie a zasahuje do súkromnoprávneho vzťahu aj na úrovni kolíznych pravidiel, ktoré regulujú voľbu práva.

¹² Tamtiež, str. 998.

¹³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky.

VII.2.1 Konceptie voľby práva

V súvislosti s možnosťou zmluvných strán zvoliť si rozhodné právo pre ich záväzkový vzťah je otázkou, či sú zmluvné strany nejakým spôsobom pri výbere práva limitované alebo si môžu zvoliť akýkoľvek právny poriadok. Z tohto dôvodu je nutné rozlišovať viaceré konceptie regulujúce túto voľbu práva.

Základnou koncepciou regulácie zmluvných vzťahov je koncepcia neobmedzenej voľby práva, ktorá vyplýva najmä z dispozitívneho charakteru noriem súkromného práva. V zmysle zásady zmluvnej autonómie si môžu zmluvné strany v rámci zmluvy dohodnúť čokoľvek, pokiaľ to nie je zákonom zakázané. Zásada autonómie vôle je teda východiskom koncepcie neobmedzenej voľby práva aj pri výbere konkrétneho právneho poriadku, ktorým sa bude spravovať zmluvný záväzkový vzťah s cudzím prvkom. Neobmedzená voľba rozhodného práva je charakteristická vopred nestanovenými možnosťami výberu rozhodného práva. Z koncepcie neobmedzenej voľby práva vychádza aj slovenská vnútroštátna úprava, konkrétne § 9 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „ZMPSP“), podľa ktorého sa účastníci zmluvy môžu dohodnúť, akým právnym poriadkom sa bude spravovať ich vzájomný majetkový vzťah, pričom tak môžu urobiť aj mlčky, avšak nesmie byť pochybnosť o prejavenej vôli.¹⁴ Neobmedzená voľba rozhodného práva však môže byť limitovaná v rámci aplikačného výsledku, a to jednak imperatívnymi normami, ako aj verejným poriadkom daného štátu. V súvislosti s ochranou spotrebiteľa ako slabšej strany zmluvného vzťahu sa neobmedzená kolízna voľba javí ako nevyhovujúci model, keďže je možné očakávať, že obchodník bude pri voľbe rozhodného práva preferovať právo, ktoré pozná.

V opozícii k neobmedzenej voľbe práva stojí koncepcia obmedzenej voľby práva. Hlavným argumentom podporovateľov uvedenej koncepcie je, že pokiaľ je voľba práva koncipovaná ako neobmedzená, môže to mať negatívny následok, a to že účastníci zmluvných záväzkových vzťahov sa budú práve cestou voľby práva uchýľovať k obchádzaniu zákazov obsiahnutých v práve,

¹⁴ Určité obmedzenie predstavuje § 9 ods. 3 ZMPSP ktorý stanovuje, že ak si účastníci spotrebiteľskej zmluvy zvolili právo, ktoré poskytuje spotrebiteľovi menšiu ochranu jeho práv ako slovenský právny poriadok, ich vzťahy sa spravujú slovenským právnym poriadkom.

ktoré by inak malo byť aplikované.¹⁵ Z tohto dôvodu preto možnosť obmedzenej voľby práva predstavuje určitý kompromis obmedzenia, keďže na jednej strane rešpektuje autonómiu vôle zmluvných strán, ktoré si môžu zvoliť rozhodné právo, avšak na druhej strane stanovuje vopred určené limity, v rámci ktorých môžu zmluvné strany voľbu rozhodného práva uskutočniť. Väčšinou pôjde o právo štátu, ktorý má s daným spotrebiteľským vzťahom relatívne úzku väzbu. Príkladom obmedzenej voľby práva je nemecký právny poriadok, ktorý stranám v oblasti rodinnoprávných vzťahov umožňuje uskutočniť výber z právnych poriadkov, ktoré zákon dopredu vymenúva.¹⁶ Príkladom obmedzenej voľby práva je aj čl. 5 a čl. 7 nariadenia Rím I. Uvedené články obsahujú špecifické kolízne pravidlá pre úzky okruh vzťahov, a to zmluvy o preprave cestujúcich a poisťné zmluvy. Aj v týchto prípadoch je stranám umožnené zvoliť si rozhodné právo, avšak len v rámci vopred určených právnych poriadkov (napr. právny poriadok obvyklého pobytu cestujúceho alebo obvyklého pobytu prepravcu).

Okrem vyššie spomenutých koncepcií voľby práva sa vyskytujú aj prípady, kedy voľba práva nie je možná. Jedná sa o úplnú výnimku zo zásady autonómie vôle, kedy si strany nemôžu zvoliť rozhodné právo pre svoj zmluvný spotrebiteľský vzťah. Príkladom je švajčiarsky spolkový zákon o medzinárodnom práve súkromnom, ktorý vo svojom čl. 120 ods. 2 výslovne vylučuje voľbu rozhodného práva pre spotrebiteľské zmluvy.¹⁷ V prípade zákazu voľby práva teda stanovuje jednostranná kolízna norma konkrétny právny poriadok. V prípade už spomenutého švajčiarskeho spolkového zákona o medzinárodnom práve súkromnom je to štát obvyklého pobytu spotrebiteľa.¹⁸ Úplný zákaz voľby práva na jednej strane síce prináša vysokú

¹⁵ Lysina, P., Ďuriš, M., Haťapka, M. a kol.: *Medzinárodné právo súkromné*. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 272.

¹⁶ Lysina, P., Štefanková, N., Ďuriš, M., Števíček, M.: *Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 54.

¹⁷ Článok. 120 ods. 2 Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG), Verträge mit Konsumenten: Eine Rechtswahl ist ausgeschlossen.

¹⁸ Článok 120 ods. 1 IPRG: Verträge über Leistungen des üblichen Verbrauchs, die für den persönlichen oder familiären Gebrauch des Konsumenten bestimmt sind und nicht im Zusammenhang mit der beruflichen oder gewerblichen Tätigkeit des Konsumenten. Je takisto potrebné, aby táto zmluva spadala do rozsahu týchto činností. V tomto vyhlásení sa takisto pripomína, že „len skutočnosť, že internetová stránka je dostupná, nie je dostatočná na uplatnenie

predvídateľnosť aplikácie práva, avšak v súvislosti s ekonomickými dôsledkami môže viesť k zhoršeniu situácie na trhu vzhľadom na fakt, že zahraničných obchodníkov môže odrádzať nutnosť analyzovať cudzí právny poriadok, resp. v ňom môžu vidieť neprijateľné riziká.

Ďalšou z koncepcií regulácie voľby práva je koncepcia materializovanej voľby práva, v rámci ktorej zákonodarca zasahuje do súkromnoprávneho vzťahu. Na rozdiel od predošlých prípadov, kedy sa zásah realizoval v samotnom kolíznom riešení, v prípade materializovanej voľby práva je tento zásah vykonaný až v aplikačno-interpretáčnej fáze riešenia konkrétného prípadu.¹⁹ Prameňom zakotvujúcim materializovanú voľbu práva je aj nariadenie Rím I. V B2C vzťahoch je síce voľba práva možná, avšak nemôže viesť k zhoršeniu ochrany, ktorú spotrebiteľovi poskytujú kogentné ustanovenia práva inak rozhodného, teda právneho poriadku štátu jeho obvyklého pobytu. V prípade materializovanej voľby práva je teda stanovená určitá hranica účinkov zvoleného práva, v tomto prípade obmedzenie v podobe minimálnych štandardov vyplývajúcich z hmotnoprávných predpisov štátu obvyklého pobytu spotrebiteľa, čím sa do čisto kolízneho predpisu dostáva samotný hmotnoprávny prvok charakterizujúci úroveň práv a povinností účastníka právneho vzťahu, a teda voľba práva je obmedzená prostredníctvom hmotnoprávných kvalifikátorov.²⁰ V súvislosti s ochranou spotrebiteľa mu uvedená koncepcia poskytuje najvyššiu ochranu, avšak pre samotného obchodníka už tento stav nie je až taký priaznivý. Určenie rozhodného právneho poriadku totiž prináleží súdu, keďže zvolený právny poriadok sa aktivizuje iba v prípade, ak poskytuje spotrebiteľovi vyšší štandard ochrany.

článku 15. Na jeho uplatnenie sa vyžaduje, aby stránka navyše podnecovala na uzatváranie zmlúv na diaľku a aby k uzatvoreniu takejto zmluvy na diaľku skutočne aj došlo. V tomto smere skutočnosť, v akom jazyku je táto stránka, alebo v akej peňažnej mene uvádza údaje, nie je relevantná.“

¹⁸ Rozsudok Súdneho dvora zo 7.12.2010, C-585/08 a C-144/09, Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliverovi Hellerovi, ECLI:EU:C:2010:740, ods. 75-83.

¹⁹ Halla, S.: *Ochrana spotrebiteľa prostredníctvom limitácie voľby práva – je kolízna unifikácia dostatočná?* K niektorým vývojovým otázkam mezinárodného práva súkromného, edition: Vyd. 1, year: 2013, s. 165.

²⁰ Bělohávek, A. J.: *Římská úmluva a Nařízení Řím I. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1058.

VII.2.2 Nariadenie Rím I

Koncepcia materializovanej voľby práva je vyjadrená práve v nariadení Rím I. Predmetné nariadenie obsahuje prepracovanú osobitnú úpravu spotrebiteľských zmlúv. V čl. 6 ods. 1 nariadenia je definovaná spotrebiteľská zmluva ako zmluva uzavretá fyzickou osobou na účel, ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo jej predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „spotrebiteľ“), s inou osobou, ktorá koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „podnikateľ“), sa spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa za predpokladu, že podnikateľ vykonáva svoju obchodnú alebo podnikateľskú činnosť v krajine obvyklého pobytu spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takú činnosť na túto krajinu alebo niekoľko krajín vrátane tejto krajiny a zmluva patrí do rozsahu tejto činnosti.

V súvislosti s definovaním, čo všetko spadá pod smerovanie obchodnej a podnikateľskej činnosti, je relevantná judikatúra Súdneho dvora EÚ k výkladu ustanovenia článku 15 odsek 1 písm. c) nariadenia Rady č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I)²¹, na ktoré odkazuje priamo nariadenie Rím I v bode (24) odôvodnenia.²²

²¹ Odkazy na nariadenie Brusel I sa v zmysle čl. 80 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I bis) považujú za odkazy na nariadenie Brusel I bis.

²² Bod (24) odôvodnení nariadenia Rím I stanovuje, že: „Súlad s nariadením (ES) č. 44/2001 vyžaduje jednak, aby sa použil pojem „smerovaná činnosť“ ako podmienka na uplatnenie normy ochrany spotrebiteľa a aby sa tento pojem vykladal rovnako v nariadení (ES) č. 44/2001 a v tomto nariadení, keďže v spoločnom vyhlásení Rady a Komisie týkajúcom sa článku 15 nariadenia (ES) č. 44/2001/ES sa upresňuje, že na to, aby sa mohol uplatniť článok 15 ods. 1 písm. c) „nestačí, aby spoločnosť smerovala svoje činnosti do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, alebo do viacerých členských štátov, medzi ktorými je tento členský štát. Je takisto potrebné, aby táto zmluva spadala do rozsahu týchto činností.“ V tomto vyhlásení sa takisto pripomína, že „len skutočnosť, že internetová stránka je dostupná, nie je dostatočná na uplatnenie článku 15. Na jeho uplatnenie sa vyžaduje, aby stránka navyše podnecovala na uzatváranie zmlúv na diaľku a aby k uzatvoreniu takejto zmluvy na diaľku skutočne aj došlo. V tomto smere skutočnosť, v akom jazyku je táto stránka, alebo v akej peňažnej mene uvádza údaje, nie je relevantná.“

Súdny dvor EÚ k otázke smerovania obchodnej alebo podnikateľskej činnosti uviedol²³, že podnikateľ musí prejaviť vôľu nadviazať obchodné vzťahy so spotrebiteľmi v jednom alebo viacerých ostatných členských štátoch, medzi ktorými sa nachádza aj členský štát, na ktorého území má spotrebiteľ bydlisko. Preto treba preskúmať, pokiaľ ide o zmluvu uzavretú medzi podnikateľom a daným spotrebiteľom, či pred prípadným uzavretím zmluvy s týmto spotrebiteľom existovali okolnosti preukazujúce, že podnikateľ zamýšľal obchodovať so spotrebiteľmi s bydliskom v ostatných členských štátoch vrátane toho, na ktorého území má bydlisko tento spotrebiteľ, v tom zmysle, že bol pripravený uzatvárať zmluvy s týmito spotrebiteľmi. Medzi takéto skutočnosti nepatrí zmienka na internetovej stránke o adrese elektronickej pošty alebo geografickej adrese ani uvedenie jeho telefonických kontaktných údajov bez medzinárodnej predvoľby. Uvedenie takýchto informácií nenaznačuje, že podnikateľ smeruje svoju činnosť do jedného alebo viacerých ostatných členských štátov, keďže tento druh informácií je v každom prípade nevyhnutný na to, aby mohol spotrebiteľ s bydliskom na území členského štátu, v ktorom má podnikateľ sídlo, kontaktovať tohto podnikateľa. Medzi skutočnosti umožňujúce určiť, či je činnosť „smerovaná do“ členského štátu, na ktorého území má spotrebiteľ bydlisko, patria všetky výslovné prejavy vôle osloviť spotrebiteľov z tohto členského štátu. Medzi množstvo výslovných prejavov takejto vôle podnikateľa patrí aj zmienka, že podnikateľ poskytuje svoje služby alebo tovar v jednom alebo viacerých menovite uvedených členských štátoch. Takisto tam patrí vynaloženie výdavkov na odkazové služby u prevádzkovateľa internetového vyhľadávača, aby sa spotrebiteľom s bydliskom v rôznych členských štátoch uľahčil prístup na stránku podnikateľa, čo rovnako preukazuje existenciu takejto vôle. Charakterizovanie činnosti „smerovanej do“ ostatných členských štátov však nezávisí výlučne od existencie takto zrejmých skutočností. Spôsobilosť preukázať existenciu činnosti „smerovanej do“ členského štátu bydliska spotrebiteľa majú ostatné skutočnosti, prípadne vzájomne skombinované. Podľa Súdneho dvora EÚ sú to nasledujúce okolnosti, ktorých zoznam však nie je vyčerpávajúci, medzinárodná povaha predmetnej činnosti, ako sú určité turistické služby,

²³ Rozsudok Súdneho dvora zo 7.12.2010, C-585/08 a C-144/09, Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliverovi Hellerovi, ECLI:EU:C:2010:740, ods. 75-83

uvedenie telefonických kontaktných údajov s medzinárodnou predvoľbou, používanie doménového mena prvej úrovne, ktorá je iná ako prvá úroveň členského štátu, v ktorom má podnikateľ sídlo, napríklad „.de“, alebo používanie neutrálnych doménových mien prvej úrovne, ako je „.com“ alebo „.eu“, opis trasy cesty z jedného alebo viacerých ostatných členských štátov do miesta poskytovania služby, ako aj zmienka o medzinárodnej klientele tvorenej klientmi s bydliskom v rôznych členských štátoch, predovšetkým uvedením vyjadrení takýchto klientov.

Všeobecným kritériom vyjadreným v článku 6 nariadenia je teda krajina obvyklého pobytu spotrebiteľa. Ak by však neboli splnené vyššie spomenuté podmienky, určí sa rozhodné právo pre zmluvu medzi podnikateľom a spotrebiteľom buď podľa čl. 3 nariadenia, ktoré upravuje voľbu rozhodného práva alebo podľa čl. 4 nariadenia, ktoré upravuje rozhodné právo pri absencii voľby.

Ak by však aj zmluva spĺňala podmienky stanovené v čl. 6 ods. 1 nariadenia, môžu si zmluvné strany zvoliť iné rozhodné právo v zmysle ods. 2 tohto článku nariadenia. Takáto voľba rozhodného práva však nesmie zbaviť spotrebiteľa ochrany, ktorú mu poskytujú také ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo na základe čl. 6 ods. 1 rozhodným. Voľba rozhodného práva teda nesmie zbaviť spotrebiteľa ochrany, ktorú mu poskytujú kogentné normy štátu obvyklého pobytu spotrebiteľa. Súd teda posudzuje predovšetkým štandard ochrany poskytovaný spotrebiteľovi v štáte jeho obvyklého pobytu podľa tamojších predpisov a tento štandard potom posudzuje so spotrebiteľskou ochranou podľa rozhodného práva zvoleného zmluvnými stranami.

V rámci EÚ vyplýva kogentná úprava ochrany spotrebiteľa predovšetkým zo smernice o právach spotrebiteľov²⁴, smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách²⁵, ako aj zo smernice o určitých aspektoch

²⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Text s významom pre EHP).

²⁵ Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar.²⁶ Uvedené smernice síce stanovili určitý harmonizačný rámec v oblasti ochrany spotrebiteľa v rámci EÚ, avšak odlišne prísna implementácia štandardov týchto smerníc do príslušných vnútroštátnych právnych poriadkov má za následok značné množstvo rozdielov.²⁷ Ustanovenia, ktoré týkajú určenia rozhodného práva pre spotrebiteľské zmluvy, či už voľbou alebo na základe obvyklého pobytu spotrebiteľa, sa nepoužijú v prípadoch stanovených v čl. 6 ods. 4 nariadenia.

Záver

Autonómia vôle zmluvných je vyjadrená aj pri regulácii cezhraničných B2C vzťahov. Jej prejavom je predovšetkým právo zmluvných strán zvoliť si rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať ich zmluvný záväzok. Voľba práva v prípade B2C vzťahov však nie je neobmedzená, nakoľko naráža na ďalšiu významnú zásadu, ktorou je práve zásada ochrany slabšej strany - spotrebiteľa. V prípade ochrany spotrebiteľa v cezhraničných B2C vzťahoch ide o materializovanú voľbu práva. Nariadenie Rím I teda umožňuje voľbu rozhodného práva v cezhraničných B2C vzťahoch, avšak takáto voľba práva nemôže viesť k zhoršeniu ochrany, ktorú spotrebiteľovi poskytujú kogentné ustanovenia práva inak rozhodného, teda právneho poriadku štátu jeho obvyklého pobytu. V prípade cezhraničných B2C vzťahov je teda autonómia zmluvných strán limitovaná v prospech ochrany spotrebiteľa. Materializovaná voľba práva vyvoláva v aplikačnej praxi viaceré zložité otázky, s ktorými je konfrontovaný nielen národný súd, ale aj samotné strany B2C vzťahu. Dôležitou je v tomto smere práve judikatúra Súdneho dvora EÚ, ktorá výrazným spôsobom zvyšuje právnu istotu strán, ktoré vstupujú do takýchto vzťahov za obdobných okolností. Napriek tomu otázkou zostáva, či je voľba rozhodného práva v spotrebiteľských veciach naozaj tou najvhodnejšou cestou.

²⁶ Smernica 1999/44/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar.

²⁷ Bělohávek, A. J.: *Římská úmluva a Nařízení Řím I. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1059.